

**TEMPERAMENTIN JA ARKITYYTYVÄISYYDEN
YHTEYS KOETTUIHIN HAASTEISIIN ÄIDIN JA
LAPSEN SEKÄ KOIRAN JA OMISTAJAN VÄLISISSÄ
SUHTEISSA**

**Bea Hirvonen
Kia Mari Kylander
Pro gradu -tutkielma
Psykologian laitos
Jyväskylän yliopisto
Toukokuu 2024**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Psykologian laitos

HIRVONEN, BEA JA KYLANDER, KIA MARI: Temperamentin ja arkityytyväisyyden yhteys koettuihin haasteisiin äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan välisissä suhteissa

Pro gradu -tutkielma, 37 s.

Ohjaaja: Miiamaaria Kujala

Psykologia

Toukokuu 2024

Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena oli selvittää *temperamentin* ja *arkityytyväisyyden* yhteyksiä äidin ja lapsen sekä toisaalta koiran ja omistajan välisissä suhteissa koettuihin *haasteisiin*. Koska koiran omistaminen on yleisintä lapsiperheissä, on tärkeää selvittää näissä suhteissa ilmeneviä *haasteita* ja niiden yhteyksiä äidin temperamenttiin ja arkityytyväisyyteen. Aineisto on kerätty internetin kautta Webropol-alustalla vuonna 2020. Lopulliseen otokseen valikoitui äidit, joilla oli sekä lapsia että koiria, ja jotka vastasivat sekä omaa lastaan että omaa koiraansa koskeviin kysymyksiin.

Aikuisen *temperamenttia* mitattiin *Adult Temperament Questionnaire* -mittarin lyhennetyllä versiolla. Äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettuja *konflikteja* selvitettiin *Child Parent Relationship Scale* -mittarin ja koiran ja omistajan suhteessa koettuja *rasitteita* *Monash Dog Owner Relationship Scale* -mittarin avulla. *Arkityytyväisyyttä* mitattiin *Satisfaction With Life Scale* -mittarilla. Analyysimenetelminä hyödynnettiin korrelaatiokertoimia, Fisherin Z-testiä ja hierarkkista lineaarista regressioanalyysia.

Äidin *temperamentti* (*negatiivinen affektiivisuus, ulospäinsuuntautuneisuus, tahdonalainen itsesäätely* sekä *aisti- ja tunneherkkyys*) oli yhteydessä koettuihin *konflikteihin* äidin ja lapsen välisessä suhteessa. Temperamenttipiirteistä *tahdonalainen itsesäätely* ja *aisti- ja tunneherkkyys* oli yhteydessä *rasitteen kokemukseen* koiran ja omistajan välisessä suhteessa. *Ulospäinsuuntautuneisuus* oli eri tavalla yhteydessä äidin kokemiin *konflikteihin* sekä omistajan kokemiin *rasitteisiin*: ulospäinsuuntautuneisuus vähensi äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettuja konflikteja, mutta lisäsi koirasta koettuja rasitteita. Äidin lapsen kanssa kokemat *konfliktit* sekä temperamenttipiirteistä *negatiivinen affektiivisuus* ja *tahdonalainen itsesäätely* selittivät äidin *arkityytyväisyyttä*. Koirasta koetut *rasitteet* eivät selittäneet *arkityytyväisyyttä*.

Aiempaa tutkimusta äidin *temperamentin* vaikutuksista äidin ja lapsen väliseen suhteeseen on vain vähän. Tutkimusta äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan suhteiden negatiivisista aspekteista, erityisesti yhdessä tarkasteltuna, ei ole olemassa. Näin ollen tämä tutkimus tarjoaa tärkeää informaatiota siitä, kuinka äidin *temperamentti* vaikuttaa lapsen ja koiran kanssa arjessa kohdattujen *haasteiden* kokemiseen ja kuinka ne yhdessä selittävät äidin *arkityytyväisyyttä*.

Avainsanat: Vanhemman temperamentti, äidin ja lapsen välinen suhde, koiran ja omistajan välinen suhde, arkityytyväisyys, konfliktit, rasitteet, ATQ-R, CPRS, MDORS, SWLS

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Department of Psychology

HIRVONEN, BEA JA KYLANDER, KIA MARI: The interaction of temperament, life satisfaction and challenges in mother-child and dog-owner relationships

Master's thesis, 37 pp.

Supervisor: Miiamaaria Kujala

Psychology

May 2024

In this master's thesis we examined the interaction of mother's *temperament*, *the perceived conflicts* in the mother-child relationship and *costs in the dog-owner relationships*. We also considered their significance regarding the mother's *life satisfaction*. The data was collected in 2020 with internet-based questionnaires. The sample included dog-owner mothers who answered all the questions of both their dog and child.

Adult Temperament Questionnaire, *Child Parent Relationship Scale*, *Monash Dog Owner Relationship Scale* and *Satisfaction With Life Scale* questionnaires were used. The quantitative analyses were done with Pearson's and Spearman's coefficients of correlation, Fisher's Z-test, and hierarchical linear regression.

All *temperament* factors correlated with the *perceived conflicts* in mother-child relationship. Only *effortful control* and *orienting sensitivity* correlated with the *perceived costs* in dog-owner relationship. The correlations of *extraversion* were different between the mother-child and dog-owner relationships. *Extraversion* decreased the *perceived conflicts* in the mother-child relationship but increased the *perceived costs* in the dog-owner relationship. The *perceived conflicts*, *negative affect* and *effortful control* explained the variation in *life satisfaction*.

This study provides important information on the effects of *temperament* on the perceived negative aspects in mother-child and dog-owner relationships as well as their ramification on *life satisfaction*. Previous studies on the effects of the mother's *temperament* on the mother-child relationship are limited. There is also no available evidence on the negative aspects of the relationships especially when examined together.

Keywords: Parent's temperament, mother child relationship, dog-owner relationship, life satisfaction, conflicts, costs, ATQ-R, CPRS, MDORS, SWLS

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
1.1	TEMPERAMENTTI	2
1.1.1	<i>Temperamentti ja persoonallisuus</i>	3
1.2	VANHEMMAN JA LAPSEN VÄLINEN SUHDE	3
1.2.1	<i>Konfliktit vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa</i>	4
1.2.2	<i>Temperamentti ja äidin ja lapsen välinen suhde</i>	4
1.3	KOIRAN JA OMISTAJAN VÄLINEN SUHDE	5
1.3.1	<i>Koiran ja ihmisen välinen vuorovaikutus ja rasitteet</i>	6
1.3.2	<i>Koiran omistaminen ja temperamentti</i>	7
1.4	ARKITYYTYVÄISYYS	8
1.4.1	<i>Arkityytyväisyys, äitiys ja koiran omistaminen</i>	8
1.4.2	<i>Arkityytyväisyys ja temperamentti</i>	9
1.5	TUTKIMUKSEN TAVOITE	9
2	AINEISTO JA MENETELMÄT	11
2.1	OSALLISTUJAT JA AINEISTO	11
2.2	MITTARIT JA MUUTTUJAT	12
2.2.1	<i>Temperamentti</i>	12
2.2.2	<i>Äidin ja lapsen väliset konfliktit</i>	12
2.2.3	<i>Koiran omistamisen rasitteet</i>	13
2.2.4	<i>Arkityytyväisyys</i>	14
2.3	TILASTOLLISET ANALYYSIT JA TUTKIMUSMENETELMÄT	14
3	TULOKSET	15
3.1	KUVAILEVAT TULOKSET	15
3.2	ÄIDIN TEMPERAMENTIN YHTEYS KOETTUIHIN KONFLIKTEIHIN ÄIDIN JA LAPSEN VÄLISESSÄ SUHTEESSA	16
3.3	OMISTAJAN TEMPERAMENTIN YHTEYS KOETTUIHIN RASITTEISIIN KOIRAN JA OMISTAJAN VÄLISESSÄ SUHTEESSA	18
3.4	TEMPERAMENTTIPIIRTEIDEN YHTEYKSIEN SAMANKALTAISUUDET ÄIDIN JA LAPSEN VÄLISESSÄ SUHTEESSA SEKÄ KOIRAN JA OMISTAJAN VÄLISESSÄ SUHTEESSA	18
3.5	ARKITYYTYVÄISYYDEN VAIHTELUN SELITTÄMINEN ÄIDIN JA LAPSEN, SEKÄ KOIRAN JA OMISTAJAN VÄLISISSÄ SUHTEISSA KOETUIILLA HAASTEILLA JA TEMPERAMENTILLA	19
4	POHDINTA	22
4.1	TEMPERAMENTIN YHTEYS ÄIDIN JA LAPSEN, SEKÄ KOIRAN JA OMISTAJAN VÄLISIIN HAASTEISIIN	22
4.2	EROT TEMPERAMENTIN YHTEYKSISSÄ HAASTEISIIN LAPSEN JA VANHEMMAN SEKÄ KOIRAN JA OMISTAJAN VÄLISISSÄ SUHTEISSA	25
4.3	ARKITYYTYVÄISYYS	25
4.4	TUTKIMUKSEN RAJOITTEET JA ANSIOT	27
4.5	JATKOTUTKIMUKSEN TARVE	28
5	LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Vanhemman ja lapsen välinen suhde on luonteeltaan ainutlaatuinen ja se on tärkeä pohja lapsen kehitykselle (Driscoll & Pianta, 2011). Siihen, millaiseksi vanhemman ja lapsen välinen suhde muodostuu, vaikuttaa sekä vanhemman että lapsen temperamentti. Aiempi tutkimus on lähestynyt temperamentin vaikutusta vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen lapsen temperamentin näkökulmasta käsin (Acar ym., 2018; Dagan ym., 2024; Dalimonte-Merckling & Brophy-Herb, 2019; Laible, 2004; Shim & Woo, 2019), mutta vanhemman temperamentin vaikutuksia suhteeseen on tutkittu vain vähän (Meuronen ym., 2024).

Koira on yleisin lemmikkieläin Suomessa ja yleisintä sen omistaminen on lapsiperheissä (Melson, 2003; Tilastokeskus, 2020). Koiran omistamisella voi olla positiivisia vaikutuksia muun muassa terveyteen ja hyvinvointiin (Cherniack & Cherniack, 2015; Giraudet ym., 2022; González-Ramírez, 2019; Hussein & Khalifa, 2021; Purewal ym., 2017; Utz, 2014), mutta koira voi tuoda mukanaan myös haasteita (Friedman & Krause-Parello, 2018; Giraudet ym., 2022; O’Haire, 2010). Omistajan ja koiran välisen suhteen haasteita on kuitenkin tutkittu vain vähän. Suhde, joka aikuisella muodostuu sekä koiraansa että lapseensa, on luonteeltaan hoivaava. Koiran ja omistajan välille muodostuva kiintymys on verrattavissa lapsen ja vanhemman välisessä suhteessa muodostuvaan kiintymykseen (Payne ym., 2015; Topál & Gácsi, 2012).

Temperamentin tiedetään vaikuttavan arkityytyväisyyden kokemukseen (Steel ym., 2019), joka taas on yhteydessä sekä vanhemmuuteen että koiran omistamiseen (Baetschmann ym., 2016; Bao & Schreer, 2016). Vanhemman ja lapsen sekä koiran ja omistajan välisen suhteen yhtäläisyyksiä ja toisaalta eroja ei ole aiemmin tutkittu (Laiho & Matikainen, 2023). Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan temperamentin ja arkityytyväisyyden yhteyttä koettuihin konflikteihin äidin ja lapsen välisessä suhteessa sekä koettuihin rasitteisiin koiran ja omistajan välisessä suhteessa.

1.1 Temperamentti

Temperamentilla on pitkät Antiikin Kreikan ajoilta lähtevät juuret, jolloin Hippokrates kuvaili ihmisiä neljän ominaisuuden pohjalta: Koleerisuuden, melankolisuuden sangviinisuuden ja flegmaattisuuden pohjalta (Keltikangas-Järvinen, 2022). Temperamentista on sittemmin esitetty useita erilaisia teorioita (Buss ym., 1973; Goldsmith & Gottesman, 1981; Rothbart, 1981; Thomas & Chess, 1977). Nykypäivänä temperamentti nähdään yksilön suhteellisen pysyvänä, osin perinnöllisenä ja keskushermoston toimintaan perustuvana taipumuksena reagoida eri tilanteissa (Keltikangas-Järvinen, 2022). Se voidaan nähdä myös yksilön taipumuksellisina tarkkaavaisuuden prosesseina (Evans & Rothbart, 2007). Se, millaisia tunteita ja ajatuksia meissä herää eri tilanteissa, määräytyy pitkälti temperamentin sanelemana. Täten on luonnollista, että temperamentti vaikuttaa elämässä laaja-alaisesti kaikkeen, myös ihmissuhteisiin ja suhteeseen muiden lajien kanssa. Temperamentin mittaamiseen kehitetyt menetelmät ovat vuosien saatossa lisääntyneet, ja vaikka kyselymenetelmät ja havainnointiin pohjaavat arviointimenetelmät ovat yhä yleisimpiä keinoja tutkia temperamenttia, voidaan nykyisin hyödyntää myös fysiologisia mittauskeinoja, kuten aivosähkökäyrämittauksia, geenitutkimusta tai autonomisen hermoston toiminnan mittausta (Kiff ym., 2011).

Tässä pro gradu -tutkielmassa hyödynnämme Adult Temperament Questionnaire (ATQ) -kyselyn (Evans & Rothbart, 2007) lyhennettyä suomennettua versiota. ATQ- kysely perustuu itseraportointimenetelmään ja se kartoittaa temperamenttia neljän temperamenttipiirteen kautta, joita ovat *negatiivinen affektiivisuus*, *ulospäinsuuntautuneisuus*, *tahdonalainen itsesäätely* ja *aisti- ja tunneherkkyys*. Negatiivista affektiivisuutta kuvaa pelon, surullisuuden, epämukavuuden, vihan/turhautumisen ja pelon tunteet ja kokemukset. Ulospäinsuuntautuneisuutta kuvaa sosiaalinen käyttäytyminen, voimakkaista ärsykkeistä nauttiminen sekä taipumus kokea myönteisiä tunteita. Tahdonalaista itsesäätelyä kartoitetaan keskittymiskyvyn ja tarkkaavuuden säätelyn kautta, sekä aisti- ja tunneherkkyyttä sen pohjalta, miten taipuvainen yksilö on havainnoimaan pienimpiä ärsykeitä niin kehon sisäisesti kuin ulkoisesti ympäristöstään, sekä herkkyteen reagoida kognitiivisesti ja emotionaalisesti erilaisissa tilanteissa.

1.1.1 Temperamentti ja persoonallisuus

Kirjallisuudessa temperamentin ja persoonallisuuden käsitteitä käytetään osittain vaihtoehtoisina. Persoonallisuus tulisi kuitenkin nähdä laajempuna kokonaisuutena, joka pitää sisällään niin temperamentin kuin myös tiettyjä kognitioita, uskomuksia ja arvoja (Evans & Rothbart, 2007). Persoonallisuus koostuu tarkoituksenmukaisista ja tavoitteellisista ominaisuuksista, kuten vastuuntunnosta tai elämönhallinnasta (Keltikangas-Järvinen, 2022). Erona temperamentin ja persoonallisuuden välillä voidaan nähdä yksilön emootiot ja suhteellisen pysyvä taipumus reagoida eri tilanteissa, ja toisaalta arvoihin ja uskomuksiin pohjautuva harkinnanvarainen toiminta. Temperamentti kehittyy läpi elämän, ja tämä kehitys vaikuttaa aikuisen persoonallisuuden muodostumiseen (Rothbart ym., 2000). Aiemmin temperamenttitutkimuksen saralla on vallinnut ajatus, jossa temperamentti on synnynnäinen osa ihmistä, kun taas persoonallisuus on opittua (Keltikangas-Järvinen, 2022). Molekyyli-genetiikka ja seurantatutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että genetiikka vaikuttaa myös persoonallisuuteen ja ympäristö temperamenttiin (Keltikangas-Järvinen, 2022). Yksi tunnetuimmista persoonallisuusteorioistakaan, The 'Big Five' tai Five Factor Model (FMM), ei erottele persoonallisuutta ja temperamenttia aikuisuudessa toisistaan (Keltikangas-Järvinen, 2022). Persoonallisuus ja temperamentti voidaan katsoa toisistaan erillisiksi kokonaisuuksiksi, mutta koska temperamenttifaktorit ovat vahvasti yhteydessä persoonallisuusfaktoreihin (Rothbart ym., 2000; Watson & Tellegen, 1985), ei niitä tutkimuksellisesti pystytä täysin erottamaan toisistaan.

1.2 Vanhemman ja lapsen välinen suhde

Vanhemman ja lapsen välinen suhde on luonteeltaan erityislaatuinen. Pieni lapsi on haavoittuvainen ja tarvitsee hoivaa ja turvallisen ympäristön selviytyäkseen. John Bowlbyn (1969) kehittämän kiintymyssuhdeteorian mukaan jo pienellä lapsella on biologinen valmius kiintyä hoivaajaansa varmistaakseen selviytymisensä maailmassa (Bowlby, 1969). Kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsi tarvitsee johdonmukaisen hoivasuhteen yhteen tai

useampaan sensitiiviseen aikuiseen kehittyäkseen hyvinvoivaksi ja toimintakykyiseksi yksilöksi.

1.2.1 Konfliktit vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa

Äidin sensitiivisyyden on havaittu lisäävän lapsen sosiaalista kyvykkyyttä ja vähentävän sekä lapsen ongelmakäyttäytymistä että suhteessa esiintyvien konfliktien määrää (Driscoll & Pianta, 2011). Äitien on myös havaittu raportoivan isiä useammin konflikteista oman lapsen kanssa (Driscoll & Pianta, 2011). Eräässä latinalaisaineistossa (Kim ym., 2023) havaittiin, että lisääntyneet konfliktit vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa olivat yhteydessä vanhemman stressin ja henkisen rasitteen kokemuksen muutoksiin. Muutos suhteen konflikteissa oli myös yhteydessä vanhemman yksilölliseen hyvinvointiin (Kim ym., 2023). Vanhemmat kohtaavat konflikteja lastensa kanssa keskimäärin jopa kolmesta kerrasta viiteentoista kertaan joka tunti (Dix, 1991). Koska konfliktien esiintyminen vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa voi vaikuttaa niin lapsen kehitykseen ja yhteiskunnassa pärjäämiseen (Driscoll & Pianta, 2011), kuin myös vanhemman hyvinvointiin (Kim ym., 2023), on aihetta tärkeää tutkia lisää.

Tässä tutkielmassa hyödynnettiin vanhemman ja lapsen välisiä konflikteja mittaavaa *Child Parent Relationship Scale* (CPRS; Driscoll & Pianta, 2011) kyselyn suomennetun version konfliktit-osiota. Konflikteilla tarkoitetaan vanhemman kokemaa negatiivisuutta vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa.

1.2.2 Temperamentti ja äidin ja lapsen välinen suhde

Temperamenttia on tutkittu kehityspsykologisesta näkökulmasta vain vähän (Kiff ym., 2011). Koska vanhemman ja lapsen välinen suhde on luonteeltaan vastavuoroinen ja muodostuu molempien osapuolten toiminnasta, on tärkeää selvittää myös vanhemman temperamentin vaikutusta suhteen laatuun. Aiemmissä tutkimuksissa neuroottisten äitien on havaittu kokevan vähemmän responsiivista vanhemmuutta ja lämpöä lasta kohtaan (Clark ym., 2000). Responsiivisella vanhemmuudella tarkoitetaan herkkyyttä tunnistaa ja reagoida lapsen

tarpeisiin ja viesteihin emotionaalisella ja lämpimällä tavalla (De Wolff & Van Ijzendoorn, 1997). Neuroottiset äidit ovat myös muita todennäköisemmin ylisuojelevia ja autoritaarisia vanhemmuustyyliiltään, jolloin he harjoittavat rajoittavaa kontrollia sekä osoittavat vähäistä emotionaalista saatavilla oloa ja lämpöä lasta kohtaan (Coplan ym., 2008; (Achtergarde ym., 2015; Metsäpelto & Pulkkinen, 2003)). Myös alhainen avoimuus luonnehtii tyypillisesti autoritaarisia vanhempia (Achtergarde ym., 2015; Metsäpelto & Pulkkinen, 2003). Ulospäinsuuntautuneiden äitien on havaittu käyttävän useammin kontrolloivaa kasvatustyyliä sekä asettavan enemmän rajoja kasvatustilanteissa (Clark ym., 2000). Ulospäinsuuntautuneisuus vaikuttaisi sisältävän vanhemmuudelle suotuisia ominaisuuksia kuten lämpö ja seurallisuus, mutta myös määrätietoisuutta, mikä voi osaltaan johtaa dysfunktionaaliseen, eli epätoimivaan vanhemmuuteen (Achtergarde ym., 2015). Tutkimusta vanhemman temperamentin vaikutuksista vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen kaivataan kuitenkin lisää.

1.3 Koiran ja omistajan välinen suhde

Koiralla on erityinen asema ihmisen kumppanina. Koira on kesyynyt noin 30 000 vuotta sitten (Thalmann ym., 2013) ja se on ensimmäinen villieläin, jonka ihminen on kesyttänyt (Freedman & Wayne, 2017; Galibert ym., 2011; Thalmann ym., 2013). Varhaisia vihjeitä koiran ja ihmisen välisestä suhteesta on löydetty yhteishaudoista jopa 12 000 vuoden takaa (Galibert ym., 2011). Vuonna 2023 tehdyn taloustutkimuksen mukaan Suomessa on 803 000 koira ja kyselyvastausten mukaan joka viidennessä taloudessa on koira (Kennelliitto, 2023). Nykyisin koira on vakiinnuttanut asemansa perheenjäsenenä (González-Ramírez, 2019; Power, 2008; Rowan & Kartal, 2018). Myös koiraharrastaminen on saavuttanut Suomessa suuren suosion (Kennelliitto, 2023).

Koiran omistamisella on suoria vaikutuksia omistajaan. Aiemmat tutkimustulokset viittaavat siihen, että lemmikin omistamisella voi olla vaikutusta niin fyysiseen kuin psyykkiseen terveyteen sekä yleiseen hyvinvointiin, mutta kaikkia vaikutuksen mekanismeja ei vielä tunneta (Cherniack & Cherniack, 2015; González-Ramírez, 2019; Hussein & Khalifa, 2021). Koiran omistaminen vaikuttaisi olevan yhteydessä parempaan fyysiseen ja emotionaaliseen hyvinvointiin (Purewal ym., 2017; Utz, 2014). Menetelmällisistä

erimielisyyksistä huolimatta suurin osa tutkimuksista tukee koiran omistamisen positiivisia vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin (Wells, 2019) sekä terveyskäyttäytymiseen (Salmon ym., 2010). Koiran omistaminen alentaa ihmisen stressitasoa, laskee verenpainetta ja vähentää yksinäisyyden kokemusta (Giraudet ym., 2022; González-Ramírez, 2019; Hussein & Khalifa, 2021). Koiran omistamisella on vahvempi yhteys hyvinvointiin, kuin kissan omistamisella (Bao & Schreer, 2016; Endo ym., 2020). Koiran ja kissan omistajilla todettuja terveyshyötyjä ei ilmene muiden lemmikkieläinten omistajilla (Utz, 2014). Vaikuttaisi siltä, että suhteen positiiviset vaikutukset eivät ole yksisuuntaisia, vaan omistajan ja eläimen välinen vuorovaikutus tukee myös eläimen hyvinvointia ja terveyttä (Amiot ym., 2016; Csoltova ym., 2017).

1.3.1 Koiran ja ihmisen välinen vuorovaikutus ja rasitteet

Koiran ja ihmisen välinen suhde on dyadinen, toisin sanoen sen vaikutukset ovat kaksisuuntaisia (Crawford ym., 2006). Koiran ja ihmisen välisen suhteen tutkiminen on lisääntynyt vasta tämän vuosituhaten puolella, minkä vuoksi tutkimustietoa on saatavilla rajoitetusti. Koiran omistajan piirteillä on vaikutusta sekä koiran ja omistajan välisen suhteen laatuun että koiran ja omistajan väliseen vuorovaikutukseen (Mayer & Forkman, 2014). Koiran ja omistajan välisen suhteen laatu vaikuttaa omistajan suhteesta saadun hyödyn määrään (González-Ramírez ym., 2018). Koiran ja ihmisen aktiivisuustason yhteensopivuus on yhteydessä koiran alhaisempaan aggressiivisuuteen ja koulutettavuuteen (González-Ramírez, Quezada-Berumen, ym., 2017). Aktiivinen koira tarvitsee aktiivisen omistajan. Koiran vähäinen aggressiivisuus ja koulutettavuus puolestaan vaikuttavat koiran ja omistajan väliseen suhteeseen positiivisesti (González-Ramírez, Landero-Hernández, ym., 2017).

Kuten äidin ja lapsen välisessä suhteessa, myös koiran ja omistajan välisen suhteen tutkimus on aiemmin painottunut tarkastelemaan sen läheisyyttä. Koiran omistamisen kuormittavuutta ja koirasta koituvia rasitteita sen sijaan on tutkittu vain vähän (Pirkkala, 2021). Aikaisempaa tietoa omistajan koirasta kokemista rasitteista löytyy hyvin vähän ja niissä on pääosin tarkasteltu koiran ominaisuuksien vaikutuksia omistajan kokemuksiin (Herwijnen ym., 2018; Meyer & Forkman, 2014). Koettujen rasitteiden sijasta aiemmissa tutkimuksissa on tarkasteltu omistajan tyytyväisyyttä koiraan (Curb ym., 2013; Herwijnen ym., 2018). Koiran

omistamiseen liittyvän tyytymättömyyden tiedetään kuitenkin lisäävän kokemusta koirasta rasitteena (Herwijnen ym., 2018). Tässä tutkielmassa koiranomistamisen rasitteita on tutkittu hyödyntämällä *Monash Dog Owner Relationship Scale (MDORS)* -kyselyä (Dwyer ym., 2006).

Koiran käytös on yhteydessä siihen, miten omistaja kokee koiran omistamisen. Koiran ongelmakäyttäytyminen on yhdistetty koiranomistajan kokemukseen koirasta rasitteena (Herwijnen ym., 2018; Meyer & Forkman, 2014). Koiran aggressiivisuus ja tottelemattomuus, sekä pelkokäyttäytyminen ennustavat voimakkaampaa kokemusta koirasta rasitteena (Herwijnen ym., 2018; Meyer & Forkman, 2014).

Sekä koiran että ihmisen ominaisuuksien tiedetään vaikuttavan suhteen mielekkyyteen ja siinä esiintyviin haasteisiin (Herwijnen ym., 2018; Meyer & Forkman, 2014). Lisätutkimusta kaivataan erityisesti omistajan ominaisuuksien vaikutuksista tähän suhteeseen, sekä suhteessa koetuista negatiivisista kokemuksista. Myös ulkopuoliset tekijät voivat vaikuttaa omistajan kokemukseen koirasta. Lasten lukumäärä on yhteydessä korkeampaan kokemukseen koirasta koituvista rasitteista (Kujala, 2023; Meyer & Forkman, 2014). Tästä syystä on hyvä tarkastella koiran omistamista ja äitiyttä samassa aineistossa.

1.3.2 Koiran omistaminen ja temperamentti

Kun on tarkasteltu koiran omistamisen ja omistajan temperamentin välistä yhteyttä, on aikaisempi tutkimus keskittynyt omistajan persoonallisuuden vaikutuksiin koiran ja omistajan välisessä suhteessa (Curb ym., 2013; Turcsán ym., 2012). Sen sijaan temperamentin näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia on erittäin vähän (Kujala ym., 2023). Aikaisempi tutkimus on myös kohdistunut tarkastelemaan persoonallisuuden yhteyttä koiran käytökseen, sen sijaan että se tarkastelisi sen yhteyttä koiran ja omistajan väliseen suhteeseen.

Sekä koiran, että omistajan persoonallisuudella on havaittu yhteys siihen, kuinka tyytyväinen omistaja on koiraansa (Curb ym., 2013; Turcsán ym., 2012). Temperamentin yhteyttä MDORS-kyselyn (Dwyer ym., 2006) kaikkiin osa-alueisiin (tunneside, yhdessäolo ja koetut rasitteet) mitattiin tutkimuksessa, jossa havaittiin yhteys omistajan temperamentin ja koiran ja omistajan suhteen välillä: Ulospäinsuuntautuneisuus, negatiivinen affektiivisuus ja

tahdonalainen itsesääätely olivat negatiivisesti yhteydessä koettuihin rasitteisiin (Kujala ym., 2023).

1.4 Arkityytyväisyys

Subjektiiivinen hyvinvoinnin kokemus on jaettu kahteen osaan: Emotionaaliseen ja kognitiiviseen (Pavot ym., 1991). Tästä subjektiiivisen hyvinvoinnin kognitiivisesta komponentista puhutaan myös nimellä arkityytyväisyys (Pavot ym., 1991). Arkityytyväisyydellä (engl. life satisfaction) tarkoitetaan yksilön kokemusta elämän mielekkyydestä kokonaisuutena (Pavot & Diener, 1993). Kokemukseen sisältyy usein terveys, ihmissuhteet, taloudellinen tilanne, omat tavoitteet ja saavutukset sekä henkinen hyvinvointi. Koska ihmiset mieltävät erilaisten asioiden vaikuttavan omaan arkityytyväisyyteensä, ei sen osa-alueita ole mielekästä eritellä tarkemmin (Pavot & Diener, 1993). Arkityytyväisyyttä voidaan mitata The Satisfaction With Life Scale (SWLS) - kyselyn avulla (Diener ym., 1985).

1.4.1 Arkityytyväisyys, äitiys ja koiran omistaminen

Äitiydellä on positiivinen yhteys arkityytyväisyyteen (Baetschmann ym., 2016). Vahvimmin vaikutus näkyy lapsen syntymää edeltävän ja seuraavan vuoden aikana, mutta myös pitempiaikaisia vaikutuksia on havaittu (Baetschmann ym., 2016). Myös koiran omistamisen on havaittu olevan yhteydessä korkeampaan arkityytyväisyyteen (Bao & Schreer, 2016), sekä useisiin hyvinvoinnin osa-alueisiin: Nautinnon kokemuksiin, hyväksytyksi tulemisen ja tarpeellisuuden kokemukseen, sekä saavutusten kokemukseen (Merkouri ym., 2022). Aiemmin ei ole kuitenkaan tutkittu sitä, selittääkö äitiys ja koiran omistaminen yhdessä arkityytyväisyyttä, ja jos, niin miten.

1.4.2 Arkityytyväisyys ja temperamentti

Temperamentilla on yhteys arkityytyväisyyteen: Neuroottinen temperamentti vähentää arkityytyväisyyttä ja ulospäinsuuntautunut temperamentti lisää sitä (Steel ym., 2019). Muiden piirteiden osalta ei ole vielä saatu systemaattisia tuloksia (Steel ym., 2019). Vastaavanlaisia tuloksia on havaittu, kun on tutkittu persoonallisuuden yhteyttä arkityytyväisyyteen. Samoin kuin temperamenttia tarkasteltaessa vahvin näyttö persoonallisuuden vaikutuksesta arkityytyväisyyteen on saatu neuroottisuuden ja ekstroversion osalta (Schimmack ym., 2004).

Koska sekä temperamentin että persoonallisuuden on havaittu olevan yhteydessä henkilön raportoimaan arkityytyväisyyteen, selvitetään tässä tutkielmassa sitä, selittääkö temperamentti yhdessä äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan suhteissa koettujen haasteiden kanssa äitien raportoimaa arkityytyväisyyttä.

1.5 Tutkimuksen tavoite

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella temperamentin ja arkityytyväisyyden yhteyksiä koettuihin haasteisiin äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan välisissä suhteissa. Aiempi tutkimus on keskittynyt lasten ja koirien ominaisuuksien vaikutukseen äidin ja lapsen, sekä koiran ja omistajan välisissä suhteissa (González-Ramírez, Quezada-Berumen, ym., 2017; Herwijnen ym., 2018; Karreman ym., 2010; Kiff ym., 2011), mutta aikuisen temperamentin vaikutuksia ei tunneta.

Tarkastelemme kyseisiä ilmiöitä seuraavien tutkimuskysymysten kautta:

1. *Onko äidin temperamentti yhteydessä koettuihin konflikteihin äidin ja lapsen välisessä suhteessa?*

Oletamme, että temperamenttipiirteillä on yhteys äitien kokemiin konflikteihin äidin ja lapsen välisessä suhteessa. Aiempien tutkimusten pohjalta (Clark ym., 2000; Coplan ym., 2008) oletamme *negatiivisen affektiivisuuden* lisäävän kokemusta konflikteista. Koska rajoittavia ja

emotionaalisesti etäisiä vanhempia kuvaa alhainen avoimuuden piirre (Achtergarde ym., 2014), ja avoimuuden tiedetään olevan yhteydessä *aisti- ja tunneherkkyyteen* (Evans ym., 2008), oletamme äidin aisti- ja tunneherkkyyden vähentävän konfliktien kokemusta. Koska *ulospäinsuuntautuneisuuden* yhteydestä vanhemmuuteen on saatu ristiriitaisia tuloksia (Clark ym., 2000; Achtergarde ym., 2014), ei sen suunnasta tehdä oletuksia. *Tahdonalaisen itsesäätelyn* osalta emme myöskään tee oletusta yhteyden suunnasta, koska aiempaa tutkimusta sen yhteydestä vanhemmuuteen ei ole.

2. *Onko omistajan temperamentti yhteydessä koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettuihin rasitteisiin?*

Aikaisempien tulosten perusteella oletamme temperamenttipiirteistä negatiivisen affektiivisuuden lisäävän kokemusta rasitteista ja ulospäinsuuntautuneisuuden sekä tahdonalaisen itsesäätelyn vähentävän koettuja rasitteita (Kujala ym., 2023). Aisti- ja tunneherkkyyden oletamme olevan yhteydessä koettuihin rasitteisiin, mutta emme tee oletuksia yhteyden suunnasta.

3. *Ovatko temperamenttipiirteiden yhteydet koettuihin haasteisiin samanlaiset äidin ja lapsen välisessä suhteessa, kuin koiran ja omistajan välisessä suhteessa?*

Koska omistajan ja koiran suhdetta verrataan vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen (Payne ym., 2015; Topál & Gácsi, 2012), oletamme temperamenttipiirteiden yhteyksien olevan samansuuntaisia.

4. *Voidaanko äidin ja lapsen välisessä suhteessa koetuilla konflikteilla, koiran ja omistajan välisessä suhteessa koetuilla rasitteilla ja äidin temperamentilla selittää arkityytyväisyyden vaihtelua?*

Koska äitiydellä, koiran omistamisella, neuroottisuudella ja ulospäinsuuntautuneisuudella tiedetään olevan yhteys arkityytyväisyyteen (Baetschmann ym., 2016, Bao & Schreer, 2016, Steel ym., 2019), oletamme, että tässä tutkimuksessa koetuilla konflikteilla ja rasitteilla sekä negatiivisella affektiivisuudella, tahdonalaisella itsesäätelyllä, ulospäinsuuntautuneisuudella ja aisti- ja tunneherkkyydellä voidaan selittää äidin arkityytyväisyyttä.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Osallistujat ja aineisto

Tämä pro gradu -tutkielma on osa laajempaa Ihmisen paras ystävä (BEST) - tutkimusprojektia (2021–2026), joka tutkii ihmisen ja koiran välistä vuorovaikutusta. Tutkimus on saanut Jyväskylän yliopiston ihmistieteiden eettisen toimikunnan puoltavan lausunnon (nro 760/13.00.04.00/2020) ja sen rahoittajana toimii Suomen Akatemia. Aineisto on kerätty yhteistyössä koira-alan asiantuntijaorganisaatio SmartDOG Oy:n kanssa, ja sen kyselykokonaisuuksia on hyödynnetty neljässä pro gradu -tutkielmassa (Imponen & Pelliccioni, 2021; Laiho & Matikainen, 2023; Pirkkala, 2021; Silfverberg, 2022). Aineisto koottiin Webropolin kautta (2020), ja siinä hyödynnettiin seuraavien kyselyiden suomennettuja versioita: *Adult Temperament Questionnaire* (ATQ-77; Evans & Rothbart, 2007), *The Child-Parent Relationship Scale* (CPRS; Driscoll & Pianta, 2011), *Monash Dog Owner Relationship Scale* (MDORS; Dwyer ym., 2006) sekä *Satisfaction With Life Scale* (SWLS; Diener ym., 1985).

Otokseen valittiin vain henkilöt, jotka olivat vastanneet kaikkiin käytettyihin kyselyihin (N=124). Koska miesten osuus jäi varsin vähäiseksi (N = 2) päätettiin analysit kohdistaa vain naisiin. Näin lopullinen otoskoko oli 122 (ikä 24 - 71, ka=43). Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla oli sekä lapsi/lapsia että koira/koiria. Yhden lapsen talouksia oli 52 (42 %), kahden lapsen talouksia 54 (44 %), ja kolmen tai useamman lapsen talouksia 16 (13 %). Lasten ikä vaihteli välillä 0-23 (ka=10). Yhden koiran omisti 47 henkilöä (38 %), kaksi koira 46 (37 %) ja kolme tai useamman koiran 28 (23 %). Lisäksi aineistoon kuului yksi henkilö, joka ei enää vastaus hetkellä omistanut koira 0,8 %. Koirien iät vaihtelivat seitsemän kuukauden ja 11 vuoden ja viiden kuukauden välillä. Narttuja oli tutkimuksessa 75 (61 %) ja uroksia 46 (37 %). Yhdeltä koiralta tieto sukupuolesta puuttui.

Tutkimuksessa rotuja oli edustettuna yhteensä 52. Osa koirista oli monirotuisia. Kansainvälisen koiranjalostusliiton FCI:n mukaan rodut jaetaan kymmeneen eri ryhmään rodulle tyypillisten piirteiden ja käyttötarkoitusten perusteella (Kennelliitto, 2023). Tyypillisin rotutyyppeissä tässä tutkimusaineistossa oli roturyhmä FCI 8, joka sisältää noutajat, ylösajavat

koirat ja vesikoirat (N=38, 31,3 %) sekä roturyhmä FCI 1: lammas- ja karjakoirat, paitsi sveitsinpaimenkoirat (N=32, 26,2 %).

2.2 Mittarit ja muuttajat

2.2.1 Temperamentti

Vanhemman temperamenttia mitattiin käyttäen *Adult Temperament Questionnaire* (ATQ) – kyselyn (Evans & Rothbart, 2007) suomenkielistä versiota (suom. Räikkönen-Talvitie). Mittaamisessa hyödynnettiin kyselyn lyhennettyä versiota (ATQ-77), johon kuuluu 77 väittämää ja joka vastaa käsitteiltään sen pitkää versiota. Väittämiin pyydettiin vastaamaan 7-portaisella Likert-asteikolla (*1 - kuvaa minua erittäin huonosti, 7 - kuvaa minua erittäin hyvin*). Näiden lisäksi oli mahdollista vastata *8 - en osaa sanoa*. Kyselyssä mitattiin neljää eri temperamenttipiirrettä: *Negatiivinen affektiivisuus* (negative affectivity), *ulospäinsuuntautuneisuus* (surgency/extraversion), *tahdonalainen itsesäätely* (effortful control) sekä *aisti- ja tunneherkkyys* (orienting sensitivity).

Negatiivista affektiivisuutta mitattiin 26 väittämällä, esimerkiksi “*säikähdän joskus kovia ääniä*” (Evans & Rothbart, 2007). Ulospäinsuuntautuneisuutta mitattiin 17 eri väittämällä, esimerkiksi “*haluan yleensä viettää vapaa-aikani muiden ihmisten seurassa*”. Tahdonalaista itsesäätelyä mitattiin 19 väittämällä, kuten “*vuorottelu kahden tehtävän välillä on minulle usein hankalaa*”. Aisti- ja tunneherkkyyttä mitattiin 15 väittämällä: “*Huomaan yleensä tunteita kuvaavat tai tunteita herättävät elementit maalauksissa ja kuvissa*”. ATQ-77 validiteettia on tutkittu suomalaisilla ja sen on todettu soveltuvan suomalaisväestöön (Kiuru ym., 2019).

2.2.2 Äidin ja lapsen väliset konfliktit

Äidin ja lapsen välisiä konflikteja mitattiin käyttämällä *Child Parent Relationship Scale* (CPRS; Driscoll & Pianta, 2011) kyselylomaketta. Kyseessä on itsearviointilomake, jonka

avulla selvitetään vanhemman kokemusta hänen ja hänen lapsensa välisestä suhteesta. Kysely perustuu Piantan (2001) kehittämään *Student Teacher Relationship Scale* (STRS) -kyselyyn (suom. Lerkkanen & Poikkeus), joka pohjautuu kiintymyssuhdeteoriaan ja lapsen ja opettajan välistä vuorovaikutusta koskevaan kirjallisuuteen. Kyselyä käytetään myös vanhemman ja lapsen välisen suhteen arvioimiseen. Tässä tutkimuksessa vanhemmille teetettiin edellisestä muutettu CPRS-kysely, jossa he vastasivat viiteentoista väittämään viisiportaisella Likert-asteikolla (1 - ei ehdottomasti sovi, 5 - sopii erittäin hyvin).

Kyselyn viisitoista väittämää jakautuvat kahteen faktoriin: Läheisyys ja konfliktit. Tässä tutkimuksessa käsittelemme ainoastaan konflikteja mittaavaa osiota. Osioon kuuluu kahdeksan väittämää, jotka mittaavat suhteessa koettuja konflikteja. Kyselyn konflikteja koskevia väittämiä ovat esimerkiksi *“lapseni ja minun välillä tuntuu aina olevan hankaluuksia”* ja *“lapseni kanssa toimiminen vie minulta valtavasti energiaa”* (Driscoll & Pianta, 2011). Näistä kahdeksasta väittämästä muodostettiin keskiarvosummamuuttujat.

2.2.3 Koiran omistamisen rasitteet

Koiran ja omistajan välisen suhteen mittaamisessa käytettiin *Monash Dog Owner Relationship Scale* (MDORS) - kyselyn (Dwyer ym., 2006) suomennettua versiota (Vääätäjä ym., 2021). Kyselyllä mitataan koiran ja omistajan välistä suhdetta 28 kysymyksen avulla. Kysymykset on jaettu kolmeen eri osioon, jotka mittaavat eri alafaktoreita koiran ja ihmisen välisessä suhteessa: Tunneside, koira rasitteena ja yhdessäolo.

Tässä tutkimuksessa hyödynnetään ainoastaan koira rasitteena -faktoria, joka koostuu yhdeksästä väittämästä. Kaikkiin väittämiin pyydettiin vastaamaan viisiportaisella Likert-asteikolla (1 - olen täysin eri mieltä, 5 - olen täysin samaa mieltä). Tällaisia väittämiä olivat esimerkiksi: *“Koen koirasta huolehtimisen usein työlääksi”* ja *“koirani estää minua usein tekemästä asioita, joita haluaisin tehdä”* (Dwyer ym., 2006). Omistajan kokemusta koiran omistamisen rasitteista mittaavien väittämien vastauksista muodostettiin keskiarvosummamuuttuja.

2.2.4 Arkityytyväisyys

Osallistujien arkityytyväisyyttä mitattiin käyttämällä *Satisfaction With Life Scale* (SWLS) -kyselyä (Diener ym., 1985). Kysely kehitettiin arvioimaan vastaajan elämää kokonaisuutena ja kysymykset testaavat vastaajan tyytyväisyyttä omaan elämäänsä rajaamatta niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat tyytyväisyyden kokemukseen. Tässä käytettiin kyselyn aiemmin suomennettua versiota (Mauno ym., 2018). Kysely koostuu viidestä eri väittämästä, joissa vastaajia kehoitetaan valitsemaan se vastausvaihtoehto, joka kuvaa parhaiten nykyistä elämäntilannetta. Suomennetussa versiossa alkuperäisestä poiketen vastaaja käyttää vastauksessaan viisiportaista Likert-asteikkoa (*1 - täysin eri mieltä, 5 - täysin samaa mieltä*).

Alkuperäisessä englanninkielisessä versiossa summamuuttujien luokitteluun on annettu valmis pisteytystaulukko, mutta tässä tutkimuksessa vastauksista päädyttiin muodostamaan keskiarvosummamuuttuja, jota tarkasteltiin summamuuttujien luokittelun sijaan.

2.3 Tilastolliset analyysit ja tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen analyysit toteutettiin IBM SPSS Statistics 26 –ohjelmalla. Kaikille muuttujille muodostettiin keskiarvosummamuuttujat. Mittareiden luotettavuutta tarkasteltiin Cronbachin alfan avulla. Luotettavuudet olivat hyviä ($\alpha > .75$). Kaikki muuttujat, lukuun ottamatta muuttujaa *koiran omistamisen rasitteet*, noudattivat normaalijakaumaa.

Temperamentin yhteyttä konflikteihin äidin ja lapsen välisessä suhteessa tutkittiin Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla. Temperamentin yhteyttä koettuihin rasitteisiin koiran ja omistajan välisessä suhteessa tutkittiin epäparametrisille muuttujille tarkoitetun Spearmanin korrelaatiokertoimen avulla. Eroavaisuuksia temperamentin mahdollisessa yhteydessä äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettuihin konflikteihin sekä koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettuihin rasitteisiin tarkasteltiin Fisherin Z-testillä. Jotta analyysi voitiin toteuttaa, selvitettiin äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettujen konfliktien ja koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettujen rasitteiden välinen Spearmanin korrelaatiokerroin.

Äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettujen konfliktien, koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettujen rasitteiden sekä temperamentin selitysosuutta arkityytyväisyyden

vaihtelusta, selvitettiin hierarkkista lineaarista regressioanalyysia hyödyntäen. Ennen analyysin toteuttamista tarkistettiin sen edellytysten täytyminen. Otokseen voitiin todeta olevan riittävä ($N = 122$), eikä muuttujien välistä multikollinearisuutta havaittu. Jäännöstermien normaalijakautuneisuus ja homoskedastisuus olivat asianmukaiset, eivätkä ne tuottaneet esteitä tarkemmalle tarkastelulle. Korrelaatiokertoimet osoittivat, että kaikki selittävät muuttujat korreloivat merkitsevästi selitettävän muuttujan kanssa. Tämän lisäksi selittäjien keskinäiset korrelaatiot olivat kohtalaisia. Ensimmäisessä askeleessa tutkittiin konfliktien ja rasitteiden välistä yhteyttä arkityytyväisyyteen. Toisessa askeleessa analyysiin lisättiin negatiivinen affektiivisuus ja tahdonalainen itsesäätely.

3 TULOKSET

3.1 Kuvailevat tulokset

Tutkimuksessa käsiteltyjen muuttujien kuvailevat tulokset sekä mittareiden luotettavuudet on esitetty Taulukossa 1. Äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettuja konflikteja sekä koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettuja rasitteita raportoitiin vain vähän. Äidit raportoivat keskimäärin korkeaa arkityytyväisyyttä, vaihteluvälin painottuessa asteikon yläpäähän.

TAULUKKO 1. Muuttujien keskiarvot (*Ka*), keskihajonnat (*Kh*), minimi- ja maksimiarvot (*Min* ja *Max*), sekä mittareiden luotettavuudet (*Cronbachin a*)

Muuttujat	Ka	Kh	Min	Max	Cronbachin a
<i>Äidin temperamentti</i>					
<i>Negatiivinen affektiivisuus</i>	4.04	.68	2.01	5.83	.81
<i>Tahdonalainen itsesäätely</i>	4.61	.72	2.95	6.12	.77
<i>Ulospäinsuuntautuneisuus</i>	4.40	.75	2.12	6.10	.76
<i>Aisti- ja tunneherkkyys</i>	4.89	.84	2.47	6.93	.81
<i>Konfliktit äiti-lapsi suhteessa</i>	2.17	.71	1.00	4.50	.80
<i>Rasitteet koira-omistaja suhteessa</i>	1.63	.56	1.00	3.67	.84
<i>Arkityytyväisyys</i>	4.2	.60	2.00	5.00	.81

3.2 Äidin temperamentin yhteys koettuihin konflikteihin äidin ja lapsen välisessä suhteessa

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä selvitettiin äidin temperamentin yhteyttä äidin kokemaan konfliktien määrään äidin ja lapsen välisessä suhteessa. Tulokset on esitelty Taulukossa 2 (Koetut konfliktit (lapsi)). Kaikki neljä temperamenttipiirrettä (*negatiivinen affektiivisuus, tahdonalainen itsesäätely, ulospäinsuuntautuneisuus ja aisti- ja tunneherkkyys*) olivat tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä koettujen konfliktien määrään.

TAULUKKO 2. Temperamentti- ja tunnepiirteiden Pearsonin korrelaatiot (*r*) konflikteihin äiti-lapsi suhteessa ja Spearmanin korrelaatiot rasitteisiin koira-omistaja suhteessa

<i>Aikuisen temperamentti</i>		Koetut konfliktit (lapsi)	Koetut rasitteet (koira)
<i>Negatiivinen affektiivisuus</i>	<i>r</i>	.225*	.148
	<i>p</i>	.013	.105
<i>Tahdonalainen itsesääätely</i>	<i>r</i>	-.367***	-.327***
	<i>p</i>	<.001	<.001
<i>Ulospäinsuuntautuneisuus</i>	<i>r</i>	-.287***	.047
	<i>p</i>	.001	.604
<i>Aisti- ja tunneherkkyys</i>	<i>r</i>	-.193*	-.204*
	<i>p</i>	.033	.024

Huom. ****p* < 0.001; ***p* < 0.01; **p* < 0.05

Mitä enemmän äidit kokivat *negatiivista affektiivisuutta*, sitä enemmän he raportoivat konflikteja lapsensa kanssa. Sen sijaan mitä parempi *tahdonalainen itsesääätely* äideillä oli, sitä vähemmän he kokivat konflikteja lapsensa kanssa. Myös *ulospäinsuuntautuneisuuden* ja *aisti- ja tunneherkkyiden* osalta yhteys oli samansuuntainen kuin tahdonalaisen itsesääätelyn kohdalla: Mitä ulospäinsuuntautuneempia äidit olivat, sitä vähemmän he kokivat konflikteja lapsensa kanssa, ja mitä herkempiä äidit olivat, sitä vähemmän he raportoivat konflikteja lapsensa kanssa.

3.3 Omistajan temperamentin yhteys koettuihin rasitteisiin koiran ja omistajan välisessä suhteessa

Toinen tutkimuskysymys selvitti omistajan temperamentin yhteyttä koettuihin rasitteisiin koiran ja omistajan välisessä suhteessa. Tulokset on esitetty Taulukossa 2 (Koetut rasitteet (koira)).

Koiranomistajista ne, joilla oli parempi *tahdonalainen itsesäätely* tai jotka olivat temperamentiltaan *aisti- ja tunneherkkiä*, raportoivat vähemmän rasitteita koirasta. Temperamenttipiirteistä *negatiivisen affektiivisuuden* ja *ulospäinsuuntautuneisuuden* kohdalla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä koettuihin rasitteisiin koiran ja omistajan välisessä suhteessa.

3.4 Temperamenttipiirteiden yhteyksien samankaltaisuudet äidin ja lapsen välisessä suhteessa sekä koiran ja omistajan välisessä suhteessa

Mahdollisia eroja *temperamenttipiirteiden* yhteyksissä äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettuihin *konflikteihin* ja omistajan ja koiran välisessä suhteessa koettuihin *rasitteisiin* tarkasteltiin Fisherin Z-testin avulla (Taulukko 3). Äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettujen konfliktien, sekä koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettujen rasitteiden välillä havaittiin tilastollisesti merkitsevä positiivinen yhteys ($r = .243$, $p = 0.007$). Mitä enemmän äidin ja lapsen välisessä suhteessa koettiin konflikteja, sitä enemmän myös koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettiin rasitteita.

Kun tarkasteltiin eroja temperamenttipiirteiden yhteyksissä koettuihin konflikteihin ja temperamenttipiirteiden yhteyksissä rasitteisiin, havaittiin *ulospäinsuuntautuneisuuden* osalta tilastollisesti merkitsevä ero ($Z = -3.018$, $p < .001$). Ulospäinsuuntautuneisuus oli negatiivisesti yhteydessä äidin ja lapsen välisiin *konflikteihin*, mutta positiivisesti yhteydessä koirasta koettuihin *rasitteisiin*. Ulospäinsuuntautuneet äidit kokivat vähemmän konflikteja lapsensa kanssa, mutta raportoivat enemmän rasitteen kokemusta koirastaan. Muiden temperamenttipiirteiden kohdalla ei havaittu vastaavaa eroa.

TAULUKKO 3. Fisherin *Z*-testin tulokset (*Z*), sekä Pearsonin korrelaatiot (*r*) konflikteille ja Spearmanin korrelaatiot rasitteille (*n*=122)

<i>Aikuisen temperamentti</i>		Koetut konfliktit	Koetut rasitteet
<i>Negatiivinen affektiivisuus</i>	<i>r</i>	.223*	.147
	<i>Z</i>		.700
<i>Tahdonalainen itsesääteily</i>	<i>r</i>	-.371***	-.330***
	<i>Z</i>		-.388
<i>Ulospäinsuuntautuneisuus</i>	<i>r</i>	-.281**	.053
	<i>Z</i>		-3.021***
<i>Aisti- ja tunneherkkyys</i>	<i>r</i>	-.188*	-.201*
	<i>Z</i>		.100

Huom. ****p* < 0.001; ***p* < 0.01; **p* < 0.05

3.5 Arkityytyväisyyden vaihtelun selittäminen äidin ja lapsen, sekä koiran ja omistajan välisissä suhteissa koetuilla haasteilla ja temperamentilla

Regressioanalyysin ensimmäisellä askelmalla *arkityytyväisyyden* selittäjäksi asetettiin äidin ja lapsen välisessä suhteessa koetut *konfliktit* sekä koiran ja omistajan välisessä suhteessa koetut *rasitteet*. Tulokset on kuvattu Taulukossa 4. Malli selitti 7.5 % arkityytyväisyyden vaihtelusta ($F(2, 119) = 4.812, p = .010$). *Äitien kokemat konfliktit* selittivät *arkityytyväisyyttä* tilastollisesti merkitsevästi korrelaation ollessa negatiivinen. Mitä enemmän äiti koki konflikteja suhteessaan lapseensa, sitä heikompi oli raportoitu arkityytyväisyys. Koiran omistamisesta koetut rasitteet eivät selittäneet arkityytyväisyyttä tilastollisesti merkitsevästi.

Toisella askelmalla selittäviin muuttujiin lisättiin *negatiivinen affektiivisuus*, *tahdonalainen itsesääteily* ja *ulospäinsuuntautuneisuus*. *Aisti- ja tunneherkkyys* ei havaittu olevan tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä arkityytyväisyyteen, joten sitä ei otettu mukaan tarkasteluun. Koska kaikkien keskenään korreloivien temperamenttipiirteiden lisääminen

malliin samanaikaisesti ei tuottanut merkitsevää tulosta, päätettiin analyysi toistaa lisäämällä ne malliin yksitellen. Kun *negatiivinen affektiivisuus* lisättiin malliin äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan välisissä suhteissa koettujen haasteiden ohelle (askelma 2), selitti se arkityytyväisyyttä tilastollisesti merkitsevästi lisäten mallin selitysastetta 4,5 % ($F(3, 118) = 5.380, p = .002$). *Koetut konfliktit, rasitteet* ja *negatiivinen affektiivisuus* selittivät yhdessä 12 % *arkityytyväisyyden* vaihtelusta. Korkea *negatiivinen affektiivisuus* vähensi raportoitua arkityytyväisyyttä. Kun *negatiivinen affektiivisuus* poistettiin mallista ja *tahdonalainen itsesäätely* lisättiin sen tilalle (askelma 3), selitti *tahdonalainen itsesäätely* tilastollisesti merkitsevästi arkityytyväisyyttä ($F(3, 118) = 4.841, p < .003$). Korkea *tahdonalainen itsesäätely* lisäsi raportoitua arkityytyväisyyttä. *Tahdonalainen itsesäätely* lisäsi mallin selitysastetta 3,5 %, mallin selitysasteen ollessa 11 %. *Ulospäinsuuntautuneisuuden* ei havaittu selittävän arkityytyväisyyttä.

TAULUKKO 4. Hierarkkisen lineaarisen regressioanalyysin tulokset

Selittäjä	Askelma 1				Askelma 2				Askelma 3			
	<i>B</i>	Keski- virhe	β	<i>p</i>	<i>B</i>	Keski- virhe	β	<i>p</i>	<i>B</i>	Keski- virhe	β	<i>p</i>
<i>Vakio</i>	4.813	.210		<.001	5.463	.334		<.001	3.777	.525		<.001
<i>Rasitteet</i>	-.119	.098	-.110	.226	-.075	.097	-.070	.440	-.052	.101	-.048	.606
<i>Konfliktit</i>	-.194	.077	-.228	.013**	-.159	.077	-.187	.040*	-.140	.080	-.164	.083†
<i>Neg. affektiivisuus</i>					-.197	.080	-.223	.015*				
<i>Tahd. itsesääätely</i>									.176	.082	.211	.034*

Huom. ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$; † $p < 0.1$

4 POHDINTA

Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitettiin temperamentin ja arkityytyväisyyden yhteyttä äidin kokemuksiin konflikteista suhteessa lapseensa sekä rasitteiden kokemuksiin suhteessa koiraansa. Aikaisempaa tutkimustietoa aiheeseen liittyen ei ole, sillä aiempi aihetta koskeva tutkimus painottuu näiden suhteiden positiivisten puolten tutkimiseen (Curb ym., 2013; Laiho & Matikainen, 2023; Turcsán ym., 2012), tai lähestyy aihetta lapsen temperamentin näkökulmasta käsin (Acar ym., 2018; Dagan ym., 2024; Dalimonte-Merckling & Brophy-Herb, 2019; Laible, 2004; Shim & Woo, 2019). Koska koiran omistaminen on kaikkein yleisintä lapsiperheissä (Melson, 2003), on tärkeä ymmärtää näissä suhteissa ilmenevien negatiivisten kokemusten taustalla vaikuttavia tekijöitä, kuten esimerkiksi temperamentti, ja niiden mahdollisia vaikutuksia perheen hyvinvointiin (arkityytyväisyys).

Tässä tutkimuksessa *temperamentti* oli yhteydessä koettuihin *konflikteihin* äidin ja lapsen välisessä suhteessa, ja temperamenttipiirteistä *tahdonalainen itsesääteily* ja *aisti- ja tunneherkkyys* olivat yhteydessä *koirasta koettuihin rasitteisiin*. *Ulospäinsuuntautuneisuus* oli eri tavalla yhteydessä lapsen kanssa koettuihin konflikteihin, kuin koirasta koettuihin rasitteisiin. Äidin temperamenttipiirteistä *negatiivinen affektiivisuus* ja *tahdonalainen itsesääteily* sekä lapsen kanssa koetut *konfliktit* selittivät äidin *arkityytyväisyyttä*.

4.1 Temperamentin yhteys äidin ja lapsen, sekä koiran ja omistajan välisiin haasteisiin

Temperamenttipiirteistä kaikki neljä piirrettä (*negatiivinen affektiivisuus, ulospäinsuuntautuneisuus, tahdonalainen itsesääteily* sekä *aisti- ja tunneherkkyys*) olivat yhteydessä äidin kokemiin konflikteihin hänen ja hänen lapsensa välisessä suhteessa. Tulokset vastasivat asetettuja hypoteeseja. Koska negatiivinen affektiivisuus kuvaa yksilön taipumusta vihan ja turhautumisen tunteisiin sekä voimakkaaseen reagointiin tilanteissa (Evans & Rothbart, 2007), oletettiin sen vaikuttavan yksilön kokemiin konflikteihin ihmissuhteissa. Hypoteesi sai tukea: Negatiivinen affektiivisuus lisäsi äitien kokemusta konflikteista.

Negatiivisesti affektiiviset äidit saattavat reagoida vahvemmin konfliktitilanteissa ja kokea konfliktit voimakkaammin, jolloin he myös raportoivat niitä enemmän. Negatiivisesti affektiivisen äidin ja lapsen välisessä suhteessa saattaa myös ilmetä enemmän konflikteja, koska neuroottisten äitien tiedetään olevan muita todennäköisemmin ylisuojelevia (Coplan ym., 2008). Ylisuojelevan äidin toiminta voi aiheuttaa suhteessa ristiriitaa, mikäli lapsi kokee hänen vapauttaan rajoitettavan äidin kontrollin tarpeen kautta.

Sen sijaan *ulospäinsuuntautuneisuus, tahdonalainen itsesäättely ja aisti- ja tunneherkkyys* vähensivät äidin kokemusta konflikteista. Aisti- ja tunneherkkyiden kohdalla tulos vastaa aiemmin saatua tulosta, joissa avoimuus oli yhteydessä autoritaariseen vanhemmuuteen (Achtergarde ym., 2015).

Koska *ulospäinsuuntautuneisuuden* yhteyden laadusta vanhemmuuteen on saatu osin ristiriitaisia tuloksia (Achtergarde ym., 2015; Clark ym., 2000), ei sen kohdalla tehty oletusta yhteyden suunnasta. Tässä saatu tulos, jossa ulospäinsuuntautuneisuus vähensi lapsen kanssa koettuja konflikteja, on ristiriidassa aiemman tuloksen kanssa, jossa ulospäinsuuntautuneet äidit käyttivät kontrolloivaa kasvatustyyliä ja asettivat enemmän rajoja lapsilleen (Clark ym., 2000). Kontrolloivan vanhemmuuden voisi olettaa lisäävän äidin kokemia konflikteja suhteessa lapseensa. Toisaalta ulospäinsuuntautuneisuuden tiedetään sisältävän sellaisia ominaisuuksia kuten vanhemman lämpö ja seurallisuus (Achtergarde ym., 2015), jota tässä saatu tulos sen konflikteja vähentävästä vaikutuksesta tukee. Tahdonalaisen itsesäättelyn osalta ei löytynyt tutkimustuloksia, joihin tässä saatuja tuloksia olisi voitu verrata.

Ulospäinsuuntautuneisuuden, tahdonalaisen itsesäättelyn ja aisti- ja tunneherkkyiden konflikteja vähentävä vaikutus saattaa selittyä niiden ominaisuuksilla, jotka viittaavat yksilön sosiaalisiin taitoihin, herkkyteen tulkita tilanteita sekä kykyyn säädellä omaa toimintaa tilanteeseen sopivalla tavalla. Mikäli vanhempi on taitava säätelemään tunteitaan ja toimintaansa mahdollisissa konfliktitilanteissa, saattaa kokemus konfliktien haastavuudesta olla vähäisempi.

Temperamenttipiirteistä ainoastaan *tahdonalainen itsesäättely* sekä *aisti- ja tunneherkkyys* olivat yhteydessä koiran ja omistajan välisessä suhteessa koettuihin rasitteisiin. Yhteys molempien muuttujien osalta oli negatiivinen: toimintaansa hyvin säätelevät ja aisti- ja tunneherkät äidit raportoivat vähemmän rasitteita koirastaan. Näin ollen asettamamme hypoteesi tahdonalaisen itsesäättelyn negatiivisesta yhteydestä koettuihin rasitteisiin koiran ja omistajan välisessä suhteessa sai tukea. Tulos on yhdenmukainen Kujalan ym. (2023) tutkimuksen kanssa, jossa oli hyödynnetty osittain samaa aineistoa kuin tässä tutkimuksessa.

Aisti- ja tunneherkkyyden osalta ei asetettu hypoteesia. Koska tahdonalainen itsesääätely kuvaa yksilön kykyä säädellä toimintaansa erilaisissa tilanteissa, ja aisti- ja tunneherkkyys viittaa yksilön herkkyyteen reagoida kognitiivisesti ja emotionaalisesti ärsykkeisiin, saattavat nämä taidot toimia suojaavana tekijänä koettujen rasitteiden osalta. On mahdollista, että positiiviset kokemukset koirasta kompensoivat siitä koettuja rasitteita.

Toisin kuin Kujalan ym. tutkimuksessa (2023), *ulospäinsuuntautuneisuuden* ei tässä tutkimuksessa havaittu olevan tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä koirasta koettuihin rasitteisiin. Ulospäinsuuntautuneisuuden yhteys rasitteisiin, vaikkakin tilastollisesti merkityksetön, oli suunnaltaan päinvastainen kuin Kujalan ym. (2023) tutkimuksessa. Tässä tutkielmassa saadun yhteyden suunta viittaisi siihen, että ulospäinsuuntautuneet äidit raportoivat enemmän rasitteita koirasta, kuin vähemmän ulospäinsuuntautuneet äidit. Tämä tulosten poikkeavuus toisistaan saattaa johtua eroista näiden tutkimusten otoksissa. Tutkimuksissa on käytetty samaa aineistoa, mutta tässä tutkimuksessa käytetty otos oli pienempi ja se rajattiin vain äiteihin. Toisaalta voidaan myös pohtia sitä mahdollisuutta, että äitiydellä olisi muuntava vaikutus koirasta koettuihin rasitteisiin. Kujalan ym. tutkimus kattoi myös henkilöitä, jotka eivät olleet äitejä, kun taas tässä tutkielmassa käytetty otos sisälsi ainoastaan äidit, joilla oli sekä lapsi/lapsia että koira/koiria. Toisaalta tässä saatu negatiivinen yhteys, joskaan ei tilastollisesti merkitsevä, voisi viitata ilmiöön, jossa ulospäinsuuntautuneet äidit saattoivat kokea koiran omistamisen sosiaalista elämää rajoittavana tekijänä.

Kujalan ym. (2023) tutkimuksessa omistajan negatiivinen affektiivisuus lisäsi koirasta koettujen rasitteiden kokemusta. Tässä tutkimuksessa sen sijaan, vaikka negatiivisen affektiivisuuden yhteys rasitteisiin oli samansuuntainen, se ei ollut kuitenkaan tilastollisesti merkitsevä. Tarvitaan lisätutkimusta selvittämään, vaikuttaako esimerkiksi äitiys olennaisesti siihen, kuinka negatiivinen affektiivisuus ja ulospäinsuuntautuneisuus ovat yhteydessä koirasta koettuihin rasitteisiin.

4.2 Erot temperamentin yhteyksissä haasteisiin lapsen ja vanhemman sekä koiran ja omistajan välisissä suhteissa

Kun tarkasteltiin eroja äidin ja lapsen sekä omistajan ja koiran välisissä suhteissa koettujen haasteiden yhteydessä *temperamentiin*, havaittiin yhteyden eroavan vain *ulospäinsuuntautuneisuuden* osalta. *Negatiivinen affektiivisuus, tahdonalainen itsesäätely ja aisti- ja tunneherkkyys* olivat samalla tavalla yhteydessä lapsen kanssa koettuihin *konflikteihin* ja koirasta koettuihin *rasitteisiin*. Koska äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan suhteet ovat keskenään samankaltaisia (Payne ym., 2015; Topál & Gácsi, 2012) on mielekästä, että temperamentti- ja piirteiden yhteys niihin on samanlainen. *Ulospäinsuuntautuneisuuden* osalta havaittiin, että se vähensi äidin kokemusta konflikteista, mutta lisäsi omistajan kokemusta rasitteista. Tämä eroavaisuus temperamentin yhteydessä suhteissa koettuihin haasteisiin selittyy mahdollisesti käytettyjen mittareiden välisellä erolla. Siinä missä CPRS-mittarin konfliktit osio kartoittaa vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta (Driscoll & Pianta, 2011), MDORS-mittari kartoittaa koirasta aiheutuvia rasitteita muun muassa taloudellisen ja ajallisen sitoutumisen näkökulmasta (Dwyer ym., 2006). Voidaan myös pohtia rajoittaako koira omistajansa sosiaalista elämää lisäten ulospäinsuuntautuneen omistajan kokemusta rasitteista. Koiraan panostettu raha, aika ja läsnäolo ovat pois muilta elämän osa-alueilta. Koska ulospäinsuuntautuneisuus kuvaa yksilön sosiaalisia taitoja, saattaa se äidin ja lapsen välisessä suhteessa sen sijaan tukea keskinäistä vuorovaikutusta ja näin vähentää koettuja konflikteja suhteessa. On kuitenkin tärkeää huomioida tuloksia tarkasteltaessa, että ulospäinsuuntautuneisuuden yhteys koettuihin rasitteisiin omistajan ja koiran välisessä suhteessa ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Tahdonalaisen itsesäätelyn, negatiivisen affektiivisuuden ja aisti- ja tunneherkkyiden yhteyksissä koettuihin haasteisiin äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan välisissä suhteissa ei havaittu tilastollisesti merkitseviä eroja.

4.3 Arkityytyväisyys

Äitiyden tiedetään aiempien tutkimusten perusteella lisäävän koettua *arkityytyväisyyttä* (Baetschmann ym., 2016). Tässä tutkielmassa saadut tulokset tukevat näkemystä äitiyden

yhteydestä arkityytyväisyyteen, sillä äidin ja lapsen välisessä suhteessa koetut *konfliktit* selittivät äidin arkityytyväisyyttä – äidit, jotka kokivat enemmän konflikteja suhteessaan lapseensa, raportoivat heikompaa arkityytyväisyyttä. Tulosta ei voitu verrata aiempiin tutkimuksiin, sillä niitä ei ole. Tulos on kuitenkin mielekäs, sillä on luonnollista, että arjessa koetut konfliktit vaikuttavat äidin jaksamiseen ja hyvinvointiin heikentäen kokemusta arkityytyväisyydestä.

Koiran omistamisen on aiemmin havaittu olevan yhteydessä korkeampaan arkityytyväisyyteen (Bao & Schreer, 2016), mutta tässä tutkimuksessa se ei selittänyt tilastollisesti merkitsevästi arkityytyväisyyden vaihtelua. Saamamme tulos siis poikkeaa aiemmin saadusta tuloksesta. Tämän tutkimuksen otokseen ei kuitenkaan kuulunut henkilöitä, jotka eivät omistaneet koiraa, joten arkityytyväisyyden ja koiran omistamisen välistä yhteyttä ei tässä tutkimuksessa saatu näkyviin. Ero tuloksissa saattaa selittyä myös tämän tutkimuksen lähestymistavalla: Tässä tutkimuksessa selvitettiin omistajan kokemien rasitteiden selitysosuutta arkityytyväisyyteen. Bao & Schreerin (2016) tutkimuksessa selvitettiin koiran omistamisen ja arkityytyväisyyden välistä yhteyttä ja havaittiin koiran lisäävän omistajan arkityytyväisyyttä. Koiran omistamisen tiedetään myös yleisesti vaikuttavan positiivisesti moniin hyvinvoinnin osa-alueisiin (Giraudet ym., 2022; Hussein & Khalifa, 2021; Merkouri ym., 2022), jotka puolestaan ovat yhteydessä elämäntyytyväisyyden kokemukseen. Koska tässä tutkimuksessa koiran omistamisesta koetut rasitteet eivät kuitenkaan selittäneet arkityytyväisyyden vaihtelua, jäimme pohtimaan voisiko koiran omistamisen positiiviset aspektit lisätä arkityytyväisyyttä, mutta negatiiviset puolet eivät kuitenkaan heikennä sitä? Mikäli omistajalla on elämässään muita arkityytyväisyyttä tukevia tekijöitä, suojaako se koirasta koettujen rasitteiden negatiivisilta vaikutuksilta?

Mielenkiintoista on myös se, että kun temperamenttipiirteitä lisättiin malliin, pieneni äidin ja lapsen suhteessa koettujen konfliktien selitysosuus. Mikäli koirasta koettujen rasitteiden vaikutusta arkityytyväisyyteen olisi tutkittu ilman muita selittäviä muuttujia, olisi sen selitysosuus saattanut olla erilainen. Tarvitaankin lisää tutkimusta koiran omistamisesta koituvien haasteiden yhteydestä omistajan arkityytyväisyyteen.

Temperamenttipiirteistä negatiivinen affektiivisuus ja tahdonalainen itsesäätely selittivät koiran omistavien äitien kokemaa arkityytyväisyyttä. Tämä tulos on samansuuntainen aiempien tutkimustulosten kanssa, joissa neuroottisen temperamentin on havaittu vähentävän arkityytyväisyyttä (Steel ym., 2019, Schimmack ym., 2004). Sen sijaan tahdonalaisen itsesäätelyn osalta ei ole aikaisempaa tutkimustietoa suhteessa arkityytyväisyyteen, joten sen

merkitsevä rooli tässä tutkimuksessa arkityytyväisyyden selittäjänä on mielenkiintoinen tulos. Kyky tahdonalaiseen itsesäätelyyn voi toimia suojaavana tekijänä, tukien äidin toimintaa arjen tavallisissa haasteissa ja näin estäen koettujen konfliktien negatiivisia vaikutuksia elämän mielekkyyteen. Ulospäinsuuntautuneisuus ei tässä tutkimuksessa selittänyt tilastollisesti merkitsevästi arkityytyväisyyttä, vaikka aikaisemmissa tutkimuksissa sen on raportoitu lisäävän sitä (Schimmack ym., 2004; Steel ym., 2019).

4.4 Tutkimuksen rajoitteet ja ansiot

Tässä tutkimuksessa isien vastausten määrä oli alhainen, jonka vuoksi heidät jouduttiin poistamaan aineistosta heikon edustavuuden takia. Näin ollen tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia ei voida yleistää koskemaan myös isiä. Otos oli valikoitunut myös siksi, että tutkimusta mainostettiin koira-alan asiantuntijayrityksen SmartDOG oy:n sosiaalisessa mediassa, joka tarjoaa asiakkailleen koirille suunnattuja kognitiivisia testejä (SmartDOG, 2024). SmartDogin asiakaskunta koostuu suurelta osin koiraharrastajista, eikä tässä saatuja tuloksia siksi voida yleistää koskemaan koko populaatiota. Tätä puoltaa myös omistettujen koirien määrä: 23 % vastanneista omisti vähintään kolme koira. Omistajien harrastuneisuutta ja otoksen heikkoa edustavuutta puoltaisi myös koirasta raportoitujen rasitteiden pienempi määrä verrattuna lasten kanssa koettujen konfliktien määrään. Tämä suhteissa koettujen haasteiden ero saattaa selittyä MDORS- kyselyn (Dwyer ym., 2006) ominaisuuksilla: Kyselyn konfliktit-osiossa kysytään muun muassa koiran asettamista taloudellisista ja ajallisista vaatimuksista, jota koiraharrastajat eivät välttämättä koe yhtä suurina rasitteina kuin muut koiranomistajat. Koirasta koetut rasitteet olivat myös muuttujana ainoa, joka ei ollut normaalisti jakautunut. Jakauman vinoutuneisuus saattaa selittyä koiranomistajien taustoilla. Koiraharrastajat ja kasvattajat, jotka ovat SmartDOG Oy:n mukaan sen kohderyhmää tavallisten koiranomistajien rinnalla (SmartDOG, 2024) todennäköisesti sijoittuvat jakauman alapäähän rasitteita mitattaessa. Näin ollen tuloksia ei voida yleistää koskemaan koko väestöä.

Tuloksia tarkasteltaessa on tärkeää huomioida, että tutkimuksen aineisto on kerätty hyödyntäen subjektiivisia mittareita. Subjektiivisia mittareita käytettäessä vastaamiseen saattaa vaikuttaa mittaamiskontekstiin liittyvät seikat (Kahneman & Krueger, 2006), kuten mittauspäivänä koetut konfliktit ja rasitteet. Myös sosiaaliset normit voivat vaikuttaa siihen,

miten paljon äiti tuo esiin ja raportoi negatiivisia kokemuksia näissä suhteissa (Krueger ym., 2009).

Tässä tutkimuksessa ei kontrolloitu tausta-muuttujia: Esimerkiksi lasten ikä ja lukumäärä voi vaikuttaa koettujen konfliktien määrään. Aineistossa esiintyi suurta hajontaa sekä lasten iän että lukumäärän kohdalla. Lisäksi koirien ikä vaihteli. Pitkittäistutkimuksen pohjalta tiedetään, että suhtautuminen koiran omistamiseen muuttuu ajan myötä, mutta tasoittuu noin kuuden kuukauden jälkeen (Bouma ym., 2020). Tässä aineistossa kaikki koirat olivat yli seitsemän kuukauden ikäisiä, mutta koska jokainen koiran ja omistajan välinen suhde on ainutlaatuinen ja kehittyy omaan tahtiin, ei voida poissulkea suhteessa yleisesti ilmenevien alkuhaasteiden vaikutusta vastauksiin.

Tämän tutkimuksen ansioksi voidaan lukea lapsen ja vanhemman sekä koiran ja omistajan välisen suhteen haasteiden tarkastelu aiemmin tutkittujen positiivisten aspektien sijaan. Tämä tutkimus oli myös ensimmäinen, jossa tarkasteltiin äidin ja lapsen sekä koiran ja omistajan suhteissa koettuja haasteita yhdessä samassa aineistossa siten, että samat vastaajat ovat vastanneet kysymyksiin suhteestaan sekä omaan koiraansa että omaan lapseensa. Tällainen asetelma on luonteeltaan ainutlaatuinen ja mahdollistaa otoksen, jossa saman äidin temperamentin vaikutuksia voitiin tarkastella sekä suhteessa omistamaansa koiraan että suhteessa omaan lapseensa.

4.5 Jatkotutkimuksen tarve

Koiran ja omistajan välistä suhdetta on alettu tutkia vasta viimeisen vuosikymmenen aikana, mutta tutkimus on painottunut suhteen positiivisten näkökulmien tarkasteluun. Lisätutkimukselle on tarvetta, etenkin suhteen negatiivisten kokemusten osalta. Omistajan temperamentin yhteyttä koettuihin rasitteisiin on tutkittu tämän tutkimuksen lisäksi vain yhdessä (Kujala ym., 2023) tutkimuksessa. Siitä huolimatta, että tämä tutkimus toteutettiin samasta aineistosta Kujalan ym. tutkimuksen kanssa, poikkesivat näissä saadut tulokset keskenään. Lisää tutkimusta tarvitaan myös äidin ja lapsen välisessä suhteessa koetuista haasteista sekä äidin temperamentin vaikutuksesta suhteeseen.

Tulevaisuudessa on syytä tarkastella näiden muuttujien välisiä yhteyksiä erilaisin tilastomenetelmin. Hierarkkisen regressionanalyysin keinoin ei saatu esiin tilastollisesti

merkitsevää selitysosuutta koettujen rasitteiden tai ulospäinsuuntautuneisuuden osalta arkityytyväisyyden vaihtelua selitettäessä. Sen sijaan tilastollisesti merkitsevä yhteys näiden muuttujien ja arkityytyväisyyden välillä voitiin havaita. Koska lapsen temperamentin ja koiran persoonallisuuden tiedetään vaikuttavan vanhemman/omistajan suhtautumiseen (Keltikangas-Järvinen, 2004; Turcsán ym., 2012), voisi jatkossa olla mielekästä tarkastella äidin temperamentin rinnalla myös lapsen ja koiran temperamentteja.

Vaikutusmekanismeista, erityisesti arkityytyväisyyden osalta, olisi hyvä saada lisätietoa. Parhaassa tapauksessa voidaan löytää suojaavia tekijöitä negatiivisia kokemuksia vastaan ja tulevaisuudessa tukea vanhempien hyvinvointia. Jatkossa on tärkeää tutkia myös isien temperamentin vaikutuksia koettuihin konflikteihin ja rasitteisiin. Koska äidit usein viettävät enemmän aikaa lasten kanssa arjessa, he myös todennäköisesti kokevat enemmän konflikteja lapsen kanssa. Olisikin mielenkiintoista selvittää sekä isien että äitien raportoimia kokemuksia haasteista lasten kanssa, sekä niissä mahdollisesti esiintyviä eroja.

5 LÄHTEET

- Acar, I. H., Torquati, J. C., Encinger, A., & Colgrove, A. (2018). The role of child temperament on low-income preschool children's relationships with their parents and teachers. *Infant and Child Development*, 27(1), e2045. <https://doi.org/10.1002/icd.2045>
- Achtergarde, S., Postert, C., Wessing, I., Romer, G., & Müller, J. M. (2015). Parenting and Child Mental Health: Influences of Parent Personality, Child Temperament, and Their Interaction. *The Family Journal*, 23(2), 167–179. <https://doi.org/10.1177/1066480714564316>
- Amiot, C., Bastian, B., & Martens, P. (2016). People and Companion Animals: It Takes Two to Tango. *BioScience*, 66(7), 552–560. <https://doi.org/10.1093/biosci/biw051>
- Baetschmann, G., Staub, K. E., & Studer, R. (2016). Does the stork deliver happiness? Parenthood and life satisfaction. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 130, 242–260. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2016.07.021>
- Bao, K. J., & Schreer, G. (2016). Pets and Happiness: Examining the Association between Pet Ownership and Wellbeing. *Anthrozoös*, 29(2), 283–296. <https://doi.org/10.1080/08927936.2016.1152721>
- Bouma, E. M. C., Vink, L. M., & Dijkstra, A. (2020). Expectations Versus Reality: Long-Term Research on the Dog–Owner Relationship. *Animals*, 10(5), 772. <https://doi.org/10.3390/ani10050772>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss. Volume 1: Attachment*. Basic Books, Inc., Publishers.
- Buss, A. H., Plomin, R., & Willerman, L. (1973). The inheritance of temperaments1. *Journal of Personality*, 41(4), 513–524. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1973.tb00109.x>
- Cherniack, E. P., & Cherniack, A. R. (2015). Assessing the benefits and risks of owning a pet. *Canadian Medical Association Journal*, 187(10), 715–716. <https://doi.org/10.1503/cmaj.150274>
- Clark, L. A., Kochanska, G., & Ready, R. (2000). Mothers' personality and its interaction with child temperament as predictors of parenting behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(2), 274–285. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.2.274>
- Coplan, R. J., Arbeau, K. A., & Armer, M. (2008). Don't Fret, Be Supportive! Maternal

Characteristics Linking Child Shyness to Psychosocial and School Adjustment in Kindergarten. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36(3), 359–371.

<https://doi.org/10.1007/s10802-007-9183-7>

Crawford, E. K., Worsham, N. L., & Swinehart, E. R. (2006). Benefits derived from companion animals, and the use of the term “attachment”. *Anthrozoös*, 19(2), 98–112.

<https://doi.org/10.2752/089279306785593757>

Csoltova, E., Martineau, M., Boissy, A., & Gilbert, C. (2017). Behavioral and physiological reactions in dogs to a veterinary examination: Owner-dog interactions improve canine well-being. *Physiology & Behavior*, 177, 270–281.

<https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2017.05.013>

Curb, L. A., Abramson, C. I., Grice, J. W., & Kennison, S. M. (2013). The Relationship between Personality Match and Pet Satisfaction among Dog Owners. *Anthrozoös*, 26(3), 395–404. <https://doi.org/10.2752/175303713X13697429463673>

Dagan, O., Schuengel, C., Verhage, M. L., Madigan, S., Roisman, G. I., Van IJzendoorn, M., Bakermans-Kranenburg, M., Duschinsky, R., Sagi-Schwartz, A., Bureau, J.-F., Eiden, R. D., Volling, B. L., Wong, M. S., Schoppe-Sullivan, S., Aviezer, O., Brown, G. L., Reiker, J., Mangelsdorf, S., Fearon, R. M. P., ... Oosterman, M. (2024). Attachment relationship quality with mothers and fathers and child temperament: An individual participant data meta-analysis. *Developmental Psychology*, No Pagination Specified-No Pagination Specified. <https://doi.org/10.1037/dev0001677>

Dalimonte-Merckling, D. M., & Brophy-Herb, H. E. (2019). A Person-Centered Approach to Child Temperament and Parenting. *Child Development*, 90(5), 1702–1717.

<https://doi.org/10.1111/cdev.13046>

De Wolff, M. S., & Van IJzendoorn, M. H. (1997). Sensitivity and Attachment: A Meta-Analysis on Parental Antecedents of Infant Attachment. *Child Development*, 68(4), 571–591. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1997.tb04218.x>

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71–75.

https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13

Dix, T. (1991). The affective organization of parenting: Adaptive and maladaptive processes. *Psychological Bulletin*, 110(1), 3–25. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.110.1.3>

Driscoll, K., & Pianta, R. (2011). Mothers’ and fathers’ perceptions of conflict and closeness

- in parent-child relationships during early childhood. *Journal of Early Childhood and Infant Psychology*, 7, 1–24. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/mothers-fathers-perceptions-conflict-closeness/docview/1461360050/se-2>
- Dwyer, F., Bennett, P. C., & Coleman, G. J. (2006). Development of the Monash Dog Owner Relationship Scale (MDORS). *Anthrozoös*, 19(3), 243–256. <https://doi.org/10.2752/089279306785415592>
- Endo, K., Yamasaki, S., Ando, S., Kikusui, T., Mogi, K., Nagasawa, M., Kamimura, I., Ishihara, J., Nakanishi, M., Usami, S., Hiraiwa-Hasegawa, M., Kasai, K., & Nishida, A. (2020). Dog and Cat Ownership Predicts Adolescents' Mental Well-Being: A Population-Based Longitudinal Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 884. <https://doi.org/10.3390/ijerph17030884>
- Evans, D. E., & Rothbart, M. K. (2007). Developing a model for adult temperament. *Journal of Research in Personality*, 41(4), 868–888. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.11.002>
- Freedman, A. H., & Wayne, R. K. (2017). Deciphering the Origin of Dogs: From Fossils to Genomes. *Annual Review of Animal Biosciences*, 5(1), 281–307. <https://doi.org/10.1146/annurev-animal-022114-110937>
- Friedman, E., & Krause-Parello, C. A. (2018). Companion animals and human health: Benefits, challenges, and the road ahead for human–animal interaction: -EN- -FR- Les animaux de compagnie et la santé humaine : effets bénéfiques, difficultés et perspectives d'avenir de l'interaction humains–animaux -ES- Animales de compañía y salud humana: beneficios, problemas y rumbo futuro de la relación entre humanos y animales. *Revue Scientifique et Technique de l'OIE*, 37(1), 71–82. <https://doi.org/10.20506/rst.37.1.2741>
- Galibert, F., Quignon, P., Hitte, C., & André, C. (2011). Toward understanding dog evolutionary and domestication history. *Comptes Rendus Biologies*, 334(3), 190–196. <https://doi.org/10.1016/j.crv.2010.12.011>
- Giraudet, C. S. E., Liu, K., McElligott, A. G., & Cobb, M. (2022). Are children and dogs best friends? A scoping review to explore the positive and negative effects of child-dog interactions. *PeerJ*, 10, e14532. <https://doi.org/10.7717/peerj.14532>
- Goldsmith, H. H., & Gottesman, I. I. (1981). Origins of Variation in Behavioral Style: A Longitudinal Study of Temperament in Young Twins. *Child Development*, 52(1), 91–103. <https://doi.org/10.2307/1129218>
- González-Ramírez. (2019). Compatibility between Humans and Their Dogs: Benefits for

- Both. *Animals*, 9(9), 674. <https://doi.org/10.3390/ani9090674>
- González-Ramírez, Landero-Hernández, R., & Vanegas-Farfano, M. (2017). Dog-Owner Compatibility Index of Activity Preferences. *Human-Animal Interaction Bulletin*, 2017, hai.2017.0002. <https://doi.org/10.1079/hai.2017.0002>
- González-Ramírez, Landero-Hernández, R., & Vanegas-Farfano, M. (2018). The effects of dog-owner relationship on perceived stress and happiness. *Human-Animal Interaction Bulletin*, 2018, hai.2018.0012. <https://doi.org/10.1079/hai.2018.0012>
- González-Ramírez, M. T., Quezada-Berumen, L., & Landero-Hernández, R. (2017). Assessment of canine behaviors using C-BARQ in a sample from Northern Mexico. *Special Section on Stereotypic Behavior*, 20, 52–58. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2017.03.007>
- Herwijnen, I. R. V., Van Der Borg, J. A. M., Naguib, M., & Beerda, B. (2018). Dog ownership satisfaction determinants in the owner-dog relationship and the dog's behaviour. *PLOS ONE*, 13(9), e0204592. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0204592>
- Hussein, S., & Khalifa, A. (2021). Benefits of pets' ownership, a review based on health perspectives. *Journal of Internal medicine and Emergency Research*. 2(1). [http://dx.doi.org/10.37191/Mapsci-2582-7367-2\(1\)-020](http://dx.doi.org/10.37191/Mapsci-2582-7367-2(1)-020)
- Imponen, N., & Pelliccioni, A. (2021). Ihmisen ja koiran ominaisuudet koira-omistajasuhteessa. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/77499?show=full>
- Kahneman, D., & Krueger, A. B. (2006). Developments in the Measurement of Subjective Well-Being. *Journal of Economic Perspectives*, 20(1), 3–24. <https://doi.org/10.1257/089533006776526030>
- Karreman, A., De Haas, S., Van Tuijl, C., Van Aken, M. A. G., & Deković, M. (2010). Relations among temperament, parenting and problem behavior in young children. *Infant Behavior and Development*, 33(1), 39–49. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2009.10.008>
- Keltikangas-Järvinen, L. (2004). *Temperamentti: Ihmisen yksilöllisyys*. WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, L. (2022). Temperamentti – mitä se on ja mihin se vaikuttaa? *Duodecim* 2022; 138:139-144 <https://www.duodecimlehti.fi/duo16652>
- Kennelliitto (15.3.2023) Uusi koirakanta-arvio kertoo: Suomessa on 800 000 koira, joista yli 580 000 on suomen kennelliiton rekisterissä.

- <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/uutiset/uusi-koirakanta-arvio-kertoo-suomessa-yli-800-000-koiraa-joista-yli-580-000-suomen-kennelliiton-rekisterissa>
- Kiff, C. J., Lengua, L. J., & Zalewski, M. (2011). Nature and Nurturing: Parenting in the Context of Child Temperament. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 14(3), 251–301. <https://doi.org/10.1007/s10567-011-0093-4>
- Kim, H., Epstein, N. B., Hancock, G. R., Hurtado, G. A., Svetaz, M. V., & Allen, M. (2023). Latent change modeling of Latino parent-child conflict and pathways to mental health. *Journal of Marriage and Family*, 85(2), 518–538. <https://doi.org/10.1111/jomf.12880>
- Kiuru, Hirvonen, & Ahonen. (2019). Assessing Temperament Among Finnish Early Adolescents and Their Parents: Psychometric Properties of the Short Forms of the Temperament Questionnaires. *Merrill-Palmer Quarterly*, 65(3), 294. <https://doi.org/10.13110/merrpalmquar1982.65.3.0294>
- Krueger, A. B., Kahneman, D., Fischler, C., Schkade, D., Schwarz, N., & Stone, A. A. (2009). Time Use and Subjective Well-Being in France and the U.S. *Social Indicators Research*, 93(1), 7–18. <https://doi.org/10.1007/s11205-008-9415-4>
- Kujala, M. V., Imponen, N., Pirkkala, A., Silfverberg, T., Parviainen, T., Tiira, K., & Kiuru, N. (2023). Modulation of dog-owner relationship and dog social and cognitive behavior by owner temperament and dog breed group. *Scientific Reports*, 13(1), 14739. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-41849-0>
- Laible, D. (2004). Mother-Child Discourse in Two Contexts: Links With Child Temperament, Attachment Security, and Socioemotional Competence. *Developmental Psychology*, 40(6), 979–992. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.40.6.979>
- Laiho, E., & Matikainen, R. (2023). *Aikuisen temperamentin vaikutus äidin ja lapsen sekä omistajan ja koiran väliseen suhteeseen*. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/88868>
- Mauno, S., Hirvonen, R., & Kiuru, N. (2018). Children's Life Satisfaction: The Roles of Mothers' Work Engagement and Recovery from Work. *Journal of Happiness Studies*, 19(5), 1373–1393. <https://doi.org/10.1007/s10902-017-9878-6>
- Melson, G. F. (2003). Child Development and the Human-Companion Animal Bond. *American Behavioral Scientist*, 47(1), 31–39. <https://doi.org/10.1177/0002764203255210>
- Merkouri, A., Graham, T. M., O'Haire, M. E., Purewal, R., & Westgarth, C. (2022). Dogs

- and the Good Life: A Cross-Sectional Study of the Association Between the Dog–Owner Relationship and Owner Mental Wellbeing. *Frontiers in Psychology*, 13, 903647. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.903647>
- Metsäpelto, R., & Pulkkinen, L. (2003). Personality traits and parenting: Neuroticism, extraversion, and openness to experience as discriminative factors. *European Journal of Personality*, 17(1), 59–78. <https://doi.org/10.1002/per.468>
- Meuronen, J., O’Leary, M., Nolvi, S., Tunkkari, M., & Kiuru, N. (2024). The roles of parent temperament and parenting styles in adolescent temperament development. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-05963-0>
- Meyer, I., & Forkman, B. (2014). Dog and owner characteristics affecting the dog–owner relationship. *Journal of Veterinary Behavior*, 9(4), 143–150. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2014.03.002>
- O’Haire, M. (2010). Companion animals and human health: Benefits, challenges, and the road ahead. *Journal of Veterinary Behavior*, 5(5), 226–234. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2010.02.002>
- Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the Satisfaction With Life Scale. *Psychological Assessment*, 5(2), 164–172. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.5.2.164>
- Pavot, W., Diener, E., Colvin, C. R., & Sandvik, E. (1991). Further Validation of the Satisfaction With Life Scale: Evidence for the Cross-Method Convergence of Well-Being Measures. *Journal of Personality Assessment*, 57(1), 149–161. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5701_17
- Payne, E., Bennett, P., & McGreevy, P. (2015). Current perspectives on attachment and bonding in the dog–human dyad. *Psychology Research and Behavior Management*, 71. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S74972>
- Pirkkala, A. (2021). *Koiran omistamisen rasisiteet: Taustatekijät ja yhteydet koiran sosiaaliseen kognitioon*. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/76448>
- Power, E. (2008). Furry families: Making a human–dog family through home. *Social & Cultural Geography*, 9(5), 535–555. <https://doi.org/10.1080/14649360802217790>
- Purewal, R., Christley, R., Kordas, K., Joinson, C., Meints, K., Gee, N., & Westgarth, C. (2017). Companion Animals and Child/Adolescent Development: A Systematic Review of the Evidence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(3), 234. <https://doi.org/10.3390/ijerph14030234>

- Rothbart, M. K. (1981). Measurement of Temperament in Infancy. *Child Development*, 52(2), 569–578. <https://doi.org/10.2307/1129176>
- Rothbart, M. K., Ahadi, S. A., & Evans, D. E. (2000). Temperament and personality: Origins and outcomes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(1), 122–135. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.1.122>
- Rowan, A., & Kartal, T. (2018). Dog Population & Dog Sheltering Trends in the United States of America. *Animals*, 8(5), 68. <https://doi.org/10.3390/ani8050068>
- Salmon, J., Timperio, A., Chu, B., & Veitch, J. (2010). Dog ownership, dog walking, and children’s and parents’ physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 81(3), 264–271. <https://doi.org/10.1080/02701367.2010.10599674>
- Schimmack, U., Oishi, S., Furr, R. M., & Funder, D. C. (2004). Personality and Life Satisfaction: A Facet-Level Analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(8), 1062–1075. <https://doi.org/10.1177/0146167204264292>
- Shim, & Woo. (2019). The Mediating Effects of Parenting Stress, Child’s Temperament and Emotional Regulation in the Relationship Between Mother’s Parenting Sensitivity and Child’s School Readiness. *Korean Journal of Child Studies*, 40(5), 69–82. <https://doi.org/10.5723/kjcs.2019.40.5.69>
- Silfverberg, T. (2022). *Koiranomistajan temperamentin ja koiran roturyhmän vaikutukset koiran sosiaaliseen käyttäytymiseen*. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/81248>
- SmartDOG ky (28.4.2024) <https://smartdog.fi/>
- Steel, P., Schmidt, J., Bosco, F., & Uggerslev, K. (2019). The effects of personality on job satisfaction and life satisfaction: A meta-analytic investigation accounting for bandwidth–fidelity and commensurability. *Human Relations*, 72(2), 217–247. <https://doi.org/10.1177/0018726718771465>
- Thalmann, O., Shapiro, B., Cui, P., Schuenemann, V. J., Sawyer, S. K., Greenfield, D. L., Germonpré, M. B., Sablin, M. V., López-Giráldez, F., Domingo-Roura, X., Napierala, H., Uerpmann, H.-P., Loponte, D. M., Acosta, A. A., Giemsch, L., Schmitz, R. W., Worthington, B., Buikstra, J. E., Druzhkova, A., ... Wayne, R. K. (2013). Complete Mitochondrial Genomes of Ancient Canids Suggest a European Origin of Domestic Dogs. *Science*, 342(6160), 871–874. <https://doi.org/10.1126/science.1243650>
- Thomas, A., & Chess, S. (1977). *Temperament and development*. Brunner/Mazel.
- Tilastokeskus (20.4.2020) Lähes joka kolmannessa taloudessa oli lemmikki vuonna

2016 https://stat.fi/til/ktutk/2016/ktutk_2016_2020-04-20_tie_001_fi.html

- Topál, J., & Gácsi, M. (2012). Lessons We Should Learn from Our Unique Relationship with Dogs: An Ethological Approach. Teoksessa *Crossing Boundaries* (ss. 163–187). https://doi.org/10.1163/9789004233041_010
- Turcsán, B., Range, F., Virányi, Z., Miklósi, Á., & Kubinyi, E. (2012). Birds of a feather flock together? Perceived personality matching in owner–dog dyads. *Applied Animal Behaviour Science*, *140*(3–4), 154–160. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2012.06.004>
- Utz, R. L. (2014). Walking the Dog: The Effect of Pet Ownership on Human Health and Health Behaviors. *Social Indicators Research*, *116*(2), 327–339. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0299-6>
- Vääätäjä, H., Majaranta, P., Cardó, A. V., Isokoski, P., Somppi, S., Vehkaoja, A., Vainio, O., & Surakka, V. (2021). The Interplay Between Affect, Dog’s Physical Activity and Dog–Owner Relationship. *Frontiers in Veterinary Science*, *8*. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.673407>
- Watson, D., & Tellegen, A. (1985). Toward a Consensual Structure of Mood. *Psychological bulletin*, *98*(2), 219–235. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.219>
- Wells, D. L. (2019). The State of Research on Human–Animal Relations: Implications for Human Health. *Anthrozoös*, *32*(2), 169–181. <https://doi.org/10.1080/08927936.2019.1569902>